

Učebné osnovy školského vzdelávacieho programu – predmet: Slovenský jazyk a literatúra

1. Záhlavie

Názov predmetu	Slovenský jazyk a literatúra
Časový rozsah výučby	5 hodín týždenne, spolu 165 hodín
Ročník	šiesty
Škola (názov, adresa)	Základná škola M. Kukučina, SNP 1199/36, 026 01 Dolný Kubín
Názov ŠkVP	Škola úspešného života
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne
Dĺžka štúdia	1 rok
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk
iné	štátna škola

2. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra má v systéme školského vzdelávania centrálnu postavenie, pretože vytvára predpoklady pre zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov. Slovenčina je štátnym jazykom v Slovenskej republike a jej kvalitné poznanie a praktické ovládanie zákonitostí podmieňuje pohotovú, funkčne primeranú a kultivovanú komunikáciu jej nositeľov. Prostredníctvom uvedomenia si miesta slovenského jazyka v našej spoločnosti si žiaci zároveň uvedomujú a vnímajú svoju národnú identitu a štátnu príslušnosť. Úroveň poznania a praktického ovládania slovenského jazyka je tak zároveň zrkadlom každého príslušníka slovenského národa i národa ako celku.

Slovenčina je štátnym jazykom v Slovenskej republike, preto kultivované ovládanie slovenčiny zabezpečuje občanom tejto republiky nielen úspešné zvládnutie školského vzdelávania, ale následne aj ich plnohodnotné uplatnenie v pracovnom zaradení.

Jazyk je fenomén, ktorý sprevádza človeka v písomnej alebo ústnej podobe po celý život. Tvorí integrálnu zložku jeho myslenia, je prostriedkom na poznávanie vonkajšieho i vnútorného sveta, na verbálne vyjadrovanie myšlienok, pocitov a nálad, slúži na kontakt a dorozumievanie sa s inými nositeľmi jazyka, pomáha vnímať krásu umeleckého diela. Zároveň reprezentuje nositeľov, predovšetkým ich intelektuálnu, citovú a mravnú vyspelosť.

Jazykové znalosti, štylistické a komunikatívne zručnosti a čitateľské a literárne zručnosti ako súčasť jazykovej kultúry predstavujú základné znaky vyspelosti absolventa základného vzdelania. Žiaci nadobúdajú také schopnosti a zručnosti, aby sa dokázali orientovať v akejkoľvek komunikatívnej situácii, vedeli sa vhodne vyjadrovať a svoje poznatky uplatňovali v praktickom živote.

Schopnosti, ktoré žiaci získajú v predmete slovenský jazyk a literatúra sú potrebné nielen pre kvalitné jazykové vzdelávanie, ale sú dôležité aj pre úspešné osvojovanie si poznatkov v ďalších oblastiach vzdelávania. Ovládanie slovenského jazyka a literatúry v ústnej aj písomnej forme umožňuje žiakom poznať a pochopiť spoločensko-kultúrny vývoj našej spoločnosti, orientovať sa v prostredí, v ktorom žijú, vnímať okolie i seba, vytvárať predpoklady k efektívnej medzilidskej komunikácii, interpretovať svoje reakcie a pocity a dokázať pochopiť svoje postavenie v rozličných komunikatívnych situáciách.

Vzdelávacie obsah slovenského jazyka a literatúry tvoria tri oblasti:

- jazyková komunikácia
- komunikácia a sloh
- čítanie a literatúra.

V oblasti Jazyková komunikácia žiaci nadobúdajú schopnosti, vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné k osvojovaniu si spisovnej podoby slovenského jazyka. Jazyková komunikácia vedie žiakov k presnému a logickému mysleniu, ktoré je základným predpokladom jasného, presného a zrozumiteľného vyjadrovania. Žiaci nadobúdajú zručnosti na základe vlastných schopností, napr. dokázať porovnať javy, ich vzájomné podobnosti a odlišnosti, triediť ich podľa určitých hľadísk a napokon dospieť k ich zovšeobecneniu. Žiaci vhodnou motiváciou dokážu informácie získavať, poznávať a porovnávať.

V oblasti Komunikácia a sloh sa žiaci učia vnímať a chápať rozličné jazykové informácie, čítať s porozumením, kultivovane písať, rozprávať a na základe prečítaného alebo počutého textu samostatne sa rozhodovať, nadobúdajú kompetencie text analyzovať a kriticky hodnotiť. Vo vyšších ročníkoch získavajú kompetencie text posudzovať po stránke jazykovej, kompozičnej a výstavbovej.

V oblasti Čítanie a literatúra sa žiaci prostredníctvom literárnych ukážok zoznamujú s literatúrou všeobecne, konkrétne s literárnymi druhmi, literárnymi žánrami, kompozíciou literárnych diel, štylistikou literárneho textu, získavajú informácie o autoroch, ich živote a ďalších dielach.

Počas literárneho vzdelávania žiaci poznávajú prostriedky čítania, základné literárne druhy a žánre, učia sa vnímať ich ako špecifické znaky, chápať autorove umelecké zámery a formulovať vlastné názory o prečítanom diele. Získavajú kompetencie rozlišovať fiktívny príbeh od skutočného. Postupne nadobúdajú čitateľské zručnosti, schopnosti reprodukovat' prečítaný literárny text a samostatne tvoriť nový umelecký text. Žiaci sa oboznamujú s významnými slovenskými predstaviteľmi tvorby pre deti a mládež. Nadobúdajú poznatky, ktoré pozitívne ovplyvňujú ich postoje., životnú hodnotovú orientáciu, empatiu, prosociálne správanie, obohacujú ich duchovne a nadobúdajú etické kompetencie. Žiaci tak získavajú také intelektuálne zručnosti, ktoré z nich robia vzdelaných čitateľov, ktorí v literatúre nachádzajú zábavu, poučenie, vedia sa v nej orientovať a intelektuálne a duchovne sa vzdelávať.

V predmete slovenský jazyk a literatúra sú začlenené aj prierezové témy:

- multikulturálna výchova – MUV
- mediálna výchova – MEV
- osobnostný a sociálny rozvoj – OSR
- enviromentálna výchova – ENV
- tvorba projektu a prezentačné zručnosti – TPPZ
- ochrana života a zdravia – OŽZ
- dopravná výchova – DOV

3. Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecný cieľ:

Hlavným cieľom vzdelávania v oblasti slovenského jazyka a literatúry je dosiahnuť takú úroveň rečových zručností v príslušnom jazyku, aby žiaci zvládli každú komunikatívnu situáciu či už hovorovú alebo odbornú v rozsahu odbornosti všetkých vzdelávacích oblastí a primerane a vhodne z hľadiska jazykového štýlu, s príslušnou gramatickou a pravopisnou normou v ústnom i písomnom prejave.

Vzdelávanie teda smeruje k tomu, aby žiaci

- spoznali jazyk ako vnútorne štruktúrovaný a ucelený systém,
- pochopili vzdelávanie v príslušnom jazyku ako svojbytný historický jav, v ktorom sa odráža historický a kultúrny vývoj národa a zároveň ako významný zjednocujúci činiteľ národného spoločenstva a ako dôležitý prostriedok celoživotného vzdelávania,
- zamierali sa na funkčné využitie jazykových i mimojazykových prostriedkov písaných i ústnych prejavov,
- chápali zložitosť a vzájomnú súvislosť javov okolitého sveta, orientovali sa vo svete, prijímali nové informácie a odovzdávali vlastné poznatky a skúsenosti, formovali si svoje postoje k svetu a životu, spoznávali zákonitosti súčasného života, pochopili históriu a inšpirovali sa do budúcnosti,

- rozvíjali komunikačné schopnosti a návyky, aby získavali kvalitnú jazykovú kompetenciu, t.j. schopnosť primerane reagovať v rozličných jazykových situáciách,
- nadobudli lásku k materinskému jazyku a pochopili jeho prosociálne zdroje pre svoje osobné a kultúrne bohatstvo.
- vnímali a postupne si osvojovali jazyk ako bohatý mnohotvárný prostriedok k získavaniu a odovzdávaniu informácií a k vyjadrovaniu vlastných postojov a názorov.
- prostredníctvom ovládania normy spisovného jazyka zvyšovali svoju jazykovú kultúru verbálnych prejavov, ústnych i písaných.
- prostredníctvom jazyka spoznávali históriu vlastného národa a vážili si ľudí, ktorí sa zaslúžili o rozvoj a poznanie slovenského jazyka,
- zvládli základné pravidlá medziľudskej komunikácie daného kultúrneho prostredia a nadobudli pozitívny vzťah k jazyku v rámci interkultúrnej komunikácie,
- samostatne získali informácie z rozličných zdrojov a zvládli práce s jazykovými a literárnymi textami,
- nadobudli sebavedomie pri vystupovaní na verejnosti a kultivovaný prejav ako prostriedok presadenia samého seba,
- prehľbovali svoje estetické cítenie a lepšie vnímali a precitňovali krásu umeleckého slova a diela,
- rozvíjali svoje etické cítenie založené na empatii a asertivite a aby si dokázali uvedomiť podstatu a význam ľudských hodnôt,
- zoznamovali sa so súborom diel slovenskej a základnej svetovej literatúry, ktorá svojou štruktúrou i spôsobom tematizácie zodpovedá dosiahnutému stupňu psychického a fyzického vývinu žiakov,
- získali čitateľské návyky, orientovali sa na knihu, mali záujem o čítanie a pozitívne prijímali literatúru a kultúru, rozvíjali svoj pozitívny vzťah k literatúre a k ďalším druhom umenia vychádzajúcich z umeleckých textov a rozvíjali svoje emocionálne a estetické cítenie a vnímanie,
- pochopili umeleckú literatúru ako nejednoznačný, otvorený pohľad na svet a jeho zobrazenie.

Špecifické ciele:

Špecifické ciele slovenského jazyka a literatúry vyplývajú z edukačných cieľov predmetu:

1. poznávací (kognitívna) kompetencia
2. komunikačná kompetencia
3. interpersonálna (sociálna) kompetencia
4. intrapersonálna (osobnostná) kompetencia.

a) vzdelávacie

1. poznávací (kognitívna) kompetencia

Táto kompetencia znamená spôsobilosť používať kognitívne operácie, spôsobilosť učiť sa sám aj v skupine, spôsobilosť kritického myslenia, spôsobilosť formulovať a riešiť problémy, schopnosť tvorivého myslenia a spôsobilosť uplatniť jeho výsledky.

2. komunikačná kompetencia

Patrí sem spôsobilosť tvoriť, prijať a spracovať informácie, zručnosť vyhľadávať a odosielať informácie, spôsobilosť formulovať svoj názor a argumentovať, schopnosť verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city.

V rámci získavania týchto kompetencií žiaci:

- sa učia analyzovať text s dôrazom na vyhľadávanie jazykových javov, ich triedenie a usúvzťažňovanie, učia sa syntetizovať získané poznatky,
- získavajú prehľad o jednotlivých rovinách jazykového systému, o základných jazykových prostriedkoch na týchto rovinách, o jazykových kategóriách na rôznom stupni zovšeobecnenia,
- cvičia sa v pravopisnej norme a učia sa správne vyslovovať a ústne realizovať text aj s uplatnením suprasegmentálnych javov,
- spoznávajú základné údaje z histórie jazyka a jazykovedy,
- učia sa orientovať v základných jazykových príručkách,
- odhaľujú zmysel základných lingvistických termínov,
- poznávajú stylistickú hodnotu jednotlivých jazykových javov,
- učia sa uplatňovať poznatky o jazykovom systéme pri tvorbe vlastných textov,
- cvičia sa v osvojovaní si stylisticky primeranom používaní jazykových javov,
- nacvičujú zvládnutie rôznych jazykových situácií, precvičujú si písomnú aj ústnu podobu jazykových prejavov, učia sa pracovať s konceptom a robiť korekciu textu s využívaním korektorských značiek,
- získavajú základnú orientáciu v jednotlivých slohových postupoch, v žánroch a útvaroch jednotlivých štýlov, získavajú aj základnú predstavu o štýle,
- spoznávanie, tvorivé využívanie a kultivovanie slovenského jazyka sa tak stáva prostriedkom všeobecného vzdelávania žiaka – človeka v najširšom zmysle, pretože rozvíja žiakovu osobnosť v rovine poznávacej, estetickej, etickej a najmä komunikatívnej,
- vnímajú a prijímajú literárny text, prostredníctvom ktorého nadobúdajú čitateľské zručnosti, učia sa pochopiť a porozumieť textu,
- získavajú systém vedomostí a o literatúre, t.j. základné identifikačné znaky druhov a žánrov a elementárne charakteristiky literatúry ako umeleckého druhu.

b) výchovno – vzdelávacie

3. interpersonálna (sociálna) kompetencia

Zahrňuje spôsobilosť akceptovať skupinové hodnoty, schopnosť tolerovať odlišnosti jednotlivcov i skupín, spôsobilosť kooperácie, schopnosť empatie.

4. intrapersonálna (osobnostná) kompetencia

Získanie tejto kompetencie znamená dokázať vytvárať a reflektovať vlastnú identitu, vytvárať vlastný hodnotový systém, získať schopnosť sebaregulácie a ochrany vlastného života.

V rámci týchto kompetencií sa žiaci učia:

- vytvárať dobré medzilidské vzťahy,
- hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine, v spoločnosti,
- pracovať v tíme, kooperovať,
- sebamotivácii k celoživotnému vzdelávaniu,
- správať sa empaticky,
- byť tolerantný,
- konštruktívne, asertívne, účinne komunikovať,
- používať jazyk pozitívnym a sociálne zodpovedným spôsobom,
- mať sociálne cítenie,
- mať etické cítenie a prosociálne správanie,
- byť zodpovedný za seba, svoj život, za iných,
- mať správny životný štýl a hodnotovú orientáciu,
- byť pracovitý, zodpovedný a cieľavedomý,
- pracovať samostatne i v tíme a prezentovať svoju prácu,
- plánovať, organizovať, riadiť, komunikovať, analyzovať, oznamovať, hodnotiť a zaznamenávať,
- vyhľadávať, zhromažďovať, spracovávať informácie z rôznych zdrojov,
- dorozumievať sa prostredníctvom IKT,
- uvedomovať si kultúrne rozmanitosti so zameraním na medzikultúrnu komunikáciu,
- používať matematické modely myslenia,
- efektívne si zorganizovať vlastné učenie,
- nadobudnuté vedomosti a životné skúsenosti uplatňovať v rôznych spoločenských a kultúrnych súvislostiach, vo vzdelávaní,
- porozumieť viackultúrnym a sociálno-ekonomickým rozmerom európskych spoločností a spôsobu, akým je národná kultúrna identita prepojená s európskou identitou,
- chápať kultúrnu a jazykovú rozmanitosť v Európe a iných oblastiach sveta, mať potrebu chrániť ju a chápať význam estetických faktorov,
- pochopiť vlastnú kultúru a zmysel pre identitu ako základ otvoreného postoja vo vzťahu k rozmanitosti kultúrneho vyjadrovania a jeho rešpektovanie,
- mať pozitívny postoj, kreativitu a snahu o kultiváciu estetických schopností formou umeleckého vyjadrovania vlastných pocitov a myšlienok a prostredníctvom zapájania sa do kultúrneho života.

4. Výchovné a vzdelávacie stratégie

Kľúčové jazykové kompetencie

Čítanie s porozumením

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- zamerať svoje čítanie podľa potreby
- pochopiť význam textu
- pochopiť kompozíciu textu
- odlíšiť vetu a text
- pochopiť podstatu umeleckého a vecného textu vzhľadom na funkciu slovných druhov
- pochopiť význam lexikálnych jednotiek

Písanie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- vyjadriť svoje myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum
- organizovať text z hľadiska kompozície
- zosúladiť stylistickú úroveň s cieľom písania a čitateľmi
- štylizovať jednoduché vety a jednoduché súvetia
- používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov
- transformovať texty z jedného do druhého
- opakované čítanie a oprava konceptu textu so zameraním na gramatiku, interpunkciu a pravopis
- revidovať a editovať koncept s využitím spätnej väzby od učiteľa a spolužiakov
- rešpektovať jazykové pravidlá

Hovorenie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum,
- organizovať a rozvíjať svoje myšlienky v súlade s komunikačnou situáciou,
- používať informácie a textové pasáže z iných zdrojov,
- používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie a publiku,
- štylizovať jednoduché vety a súvetia v texte,
- rešpektovať jazykové pravidlá,
- využívať pri komunikácii jazykové a mimojazykové prostriedky.

Kľúčová komunikačná kompetencia

Komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- diskutovať o probléme, vyjadriť svoj názor,
- vecne argumentovať,
- pracovať s rôznymi typmi textov, posudzovať ich vecnú úroveň,
- využívať informačné a komunikačné prostriedky,
- spolupracovať pri zostavovaní pravidiel pre prácu,
- pracovať v atmosfére úcty a tolerancie,
- posilňovať svoju samostatnosť, sebadôveru a sebaúctu,
- pracovať v skupine a hľadať v nej svoju rolu.

Kľúčová kompetencia učiť sa

Interpersonálne a intrapersonálne spôsobilosti

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- vyhľadávať a kombinovať informácie z rôznych zdrojov,
- poznávať a postupne operovať so všeobecne používanými pojмами, termínmi, znakmi a symbolmi,
- využívať poznatky z rôznych rovín,
- zamýšľať sa nad problémami a formulovať vlastné názory a postoje,
- hodnotiť svoju prácu,
- vyhľadávať a triediť informácie podľa zadaných kritérií a efektívne ich využívať v procese učenia, tvorivých činnostiach a v praktickom živote,
- plánovať, organizovať a riadiť svoje učenie, posudzovať pokrok a formulovať príčiny neúspechov.

Kľúčová kompetencia riešenia problémov

Schopnosť tvorivo riešiť problémy

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- kriticky myslieť a logicky uvažovať,
- vytvárať vlastný názor na problémové situácie,
- hľadať varianty riešenia problémov a overovať správnosť riešenia,
- vyhľadávať informácie vhodné k riešeniu problémov, hľadať ich zhodné, podobné a odlišné znaky,
- obhajovať vlastné postoje a rozhodnutia.

Z hľadiska členenia predmetu na jazyk a literatúru je možné vyčleniť poznávacie a rečové kompetencie a poznávacie a čitateľské kompetencie.

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

Poznávacie a rečové kompetencie

Verejná prezentácia textu, verejný prejav

- 1) Pri ústnom prejave dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu, spisovnú výslovnosť a správne uplatňovať suprasegmentálne javy.
- 2) Pri ústnom prejave primerane uplatňovať mimojazykové prostriedky.
- 3) Reprodukovať umelecký aj vecný text (doslovne, podrobne, stručne).

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

- 1) Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
- 2) Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
- 3) Na základe indukcie a zovšeobecnenia odvodiť charakteristiky (definície) nových javov.
- 4) Usporiadať známe javy do tried a systémov.
- 5) Aplikovať jazykovedné vedomosti na vecné a umelecké texty.
- 6) Pri písomnom prejave aplikovať pravopisnú normu.

Analytické a syntetické zručnosti

- 1) Uskutočniť jazykovú analýzu textu a vytvárať jazykový systém.
- 2) Odlíšiť medzi sebou umelecký a vecný text.
- 3) Odlíšiť medzi sebou texty z hľadiska jazykového štýlu, slohových postupov a žánrov.

Tvorivé zručnosti

- 1) Vytvoriť vlastný text na základe dodržiavania stanoveného žánru, slohového postupu, jazykového štýlu.
- 2) Ústne prezentovať text.
- 3) Napísať krátky príbeh (vlastný zážitok alebo vymyslený príbeh).
- 4) Dokončiť rozprávanie alebo neukončené prozaické dielo.
- 5) Zdramatizovať kratší prozaický alebo básnický text.

Informačné zručnosti

- 1) Používať jazykové príručky a slovníky, korigovať podľa nich vlastné texty.
- 2) Vyhľadávať, spracúvať a používať informácie z literárnych prameňov a internetu.

Komunikačné zručnosti

- 1) Adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu.
- 2) Vyjadrovať sa neverbálne a chápať neverbálnu komunikáciu.
- 3) Verejne prezentovať a obhájiť vlastný názor.

Poznávacie a čitateľské kompetencie

Technika čítania a verejná prezentácia textu

- 1) Plynulo čítať súvislý umelecký text, pri hlasnom čítaní správne dýchať, artikulovať a dodržiavať spisovnú výslovnosť.
- 2) Recitovať prozaické a básnické diela. Rešpektovať rytmickú usporiadanosť básnického textu, frázovať básnický aj prozaický text v zhode s vlastným chápaním jeho významu.
- 3) Čítať text postavy dramatického diela pri spoločnom dramatisovanom čítaní. Modulovať hlas podľa zmyslu textu.

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

- 1) Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
- 2) Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.
- 3) Usporiadať známe javy do tried a systémov.
- 4) Aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou (jednoduchý transfer).

Analytické a interpretačné zručnosti

- 1) Prerozprávať obsah prečítaného diela.
- 2) Odlíšiť epické, lyrické a dramatické texty.
- 3) Vytvoriť dejovú osnovu prečítaného diela, vyhľadať kľúčové slová.
- 4) Určiť hlavné a vedľajšie postavy diela.
- 5) Abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného diela, vrátane lyrickej básne.
- 6) Analyzovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela, interpretovať význam diela.
- 7) Sformulovať vlastné hodnotenie diela a podložiť svoje stanovisko argumentmi.

Tvorivé zručnosti

- 1) Zdramatizovať básnický alebo prozaický text (rozprávka, bájka, povesť).
- 2) Ilustrovať umelecký text.
- 3) Napísať kratší prozaický útvar (bájka, rozprávka), básnický text, scenár.
- 4) Inscenovať kratší dramatický text.

Informačné zručnosti

- 1) Orientovať sa v školskej a verejnej knižnici.
- 2) Pracovať s knižným fondom vo forme kartotéky a v elektronickej podobe.
- 3) Vedieť získať informácie z integrovaného informačného systému a internetu.
- 4) Budovať si vlastnú knižnicu.

5. Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy vyučovania

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania		
	Metódy	Postupy	Formy práce
Zvuková rovina jazyka a pravopis	Motivačné, expozičné, fixačné, diagnostické a klasifikačné (rozhovor, rozprávanie, demonštrácia, opis, vysvetľovanie, beseda, dramatizácia, film, pozorovanie, hra, projekty, problémové vyučovanie, samostatná práca s knihou, ústne/písomné opakovanie, ilustrácia...)		Organizačné formy: vyučovacia hodina, projekty, vychádzka, návšteva knižnice/múzea, domáca práca Sociálne formy: frontálne, diferencované, individuálne, skupinové vyučovanie Práca s IKT, písomné práce, samostatné štúdium, ukážky riešenia úloh, postup činnosti
Významová/lexikálna rovina jazyka			
Tvaroslovná/morfologická rovina jazyka			
Skladobná/syntaktická rovina jazyka			
Sloh			
Próza			
Dobrodružná literatúra			
Dráma a dramatické umenie			
Poézia			

6. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje (internet, knižnica, ...)
Jazyk a komunikácia	Krajčovičová, J., - Caltíková, M. – Žigová, L. : Slovenský jazyk , Zbierka úloh a cvičení			
Opakovanie				
Zvuková rovina jazyka a pravopis		dataprojektor, tlačiareň	Mapa hlások, pracovné listy	Pravidlá slovenskej výslovnosti
Významová/lexikálna rovina jazyka		dataprojektor, tlačiareň	pracovné listy, prezentácie	Krátky slovník slovenského jazyka, Malý synonymický slovník, Slová z dovozu, Malý slovník cudzích slov, Malý frazeologický slovník, http://korpus.juls.savba.sk , http://kssj.juls.savba.sk
Tvarová/morfologická rovina jazyka		dataprojektor, tlačiareň	mapy slovných druhov, pracovné listy	Pravidlá slovenského pravopisu
Skladobná/syntaktická rovina jazyka		dataprojektor, tlačiareň	mapy vetných členov	

Komunikácia a sloh	Krajčovičová, J. – Caltíková, M. – Žigová, L. : Slovenský jazyk, Zbierka úloh a cvičení			
Čítanie s porozumením			pracovné listy	
Hovorenie (súčasťou je aj počúvanie) – ústny prejav		prehrávač, tlačiareň, skener	texty vybraných ukážok	
Písanie – písomný prejav		internet, tlačiareň,	projekty	Pravidlá slovenského pravopisu
Čítanie a literatúra	Kol.: Literárna výchova pre 6. ročník			internet, knižnica http://www.klasici.sk
Próza - próza ako základná forma literárnej tvorby, krátke formy ľudovej slovesnosti(príslovie, porekadlo, pranostika), krátka próza (báj, bájka, poviedka, legenda)		prehrávač, gramofón, internet, tlačiareň,	pracovné listy, prezentácie, texty vybraných ukážok	Rezník,J. : Túry do literatúry Tvorcovia detskej literatúry
Poézia (básneň, populárna pieseň, balada)		prehrávač, gramofón, internet, tlačiareň,	pracovné listy, prezentácie, texty vybraných ukážok	Portréty slovenských spisovateľov
Próza – dobrodružná literatúra		prehrávač, gramofón, internet, tlačiareň,	pracovné listy, texty vybraných ukážok	mimočítanková literatúra
Dráma – divadelná hra, rozhlasová hra		prehrávač, gramofón, internet, tlačiareň,	pracovné listy, texty vybraných ukážok	

7. Hodnotenie a klasifikácia

V rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra sú hodnotené a klasifikované tri zložky predmetu: jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, čítanie a literatúra. Predmetom hodnotenia a klasifikácie v predmete slovenský jazyk a literatúra sú výsledky, ktoré žiak dosiahol v súlade

s požiadavkami učebných osnov, obsahových a výkonových štandardov v jednotlivých zložkách predmetu: jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, čítanie a literatúra. Hodnotí sa schopnosť získať, upraviť, spracovať, používať a prezentovať vedomosti, zručnosti a návyky v konkrétnych situáciách, obsahová kvalita a jazyková správnosť odpovede, t.j. rozsah slovnej zásoby, gramatická správnosť, štylistická pôsobivosť a stupeň rečovej pohotovosti. V písomnom aj ústnom prejave má žiak preukázať komplexnosť ovládania jazyka, mieru tvorivosti a celkovú vzdelanosť a kultúrnosť v miere vychádzajúcej z učebných osnov, obsahových a výkonových štandardov.

Podklady na hodnotenie a klasifikáciu získava učiteľ rôznymi metódami, formami a prostriedkami:

- sústavným sledovaním výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôznymi druhmi skúšok (ústnym skúšaním jednotlivca, frontálnym skúšaním, skúšaním žiakov v rámci skupinovej práce, formou didaktických testov po prebratí tematického celku, písomných cvičení),
- kontrolnými písomnými prácami, ktoré sú predpísané osnovami,
- analýzou výsledkov rôznych činností žiaka,
- sústavným diagnostickým pozorovaním žiaka.

Pri hodnotení a klasifikácii učiteľ postupuje podľa Metodického pokynu č.1/2009-R na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základnej školy a podľa vypracovaných kritérií hodnotenia a klasifikácie v predmete slovenský jazyk a literatúra.

Kritériá hodnotenia predmete slovenský jazyk a literatúra:

- diktáty a školské slohové písomné práce
- vstupné a výstupné testy
- testy po prebratí tematického celku
- ústne odpovede, domáca príprava
- aktivita na vyučovaní, samostatné práce, skupinové práce
- zapojenosť do súťaží
- projektové aktivity
- príspevky do školského časopisu

Hodnotiaca stupnica: DIKTÁTY

0 – 1 chyba 1

2 – 3 chyby	2
4 – 7 chyby	3
8 – 10 chýb	4
11 a viac chýb	5

Poznámka:

- rovnaké chyby v tom istom slove sa pokladajú za 1 chybu, napr.: Rýchlychlapec mal rýchly krok. = 1 chyba
- ak je v texte napísané rovnaké slovo v rovnakom tvare s tou istou pravopisnou chybou, táto chyba sa počíta len raz
- každá chyba v interpunkcii sa počíta ako osobitná chyba toľkokrát, koľkokrát sa vyskytne vtexte
- všetky chyby majú rovnakú hodnotu
- javy, ktoré sa žiaci nenaučili, sa nezarátavajú do chýb

Hodnotiacia stupnica tematických previerok:

100 – 90%	1
89 – 75%	2
74 – 50%	3
49 – 30%	4
29 – 0%	5

Hodnotiacia stupnica: PÍSOMNÉ SLOHOVÉ PRÁCE

28 – 26 bodov	1
25 – 21 bodov	2
20 – 14 bodov	3
13 – 9 bodov	4
8 a menej	5

SLOHOVÉ PRÁCE HODNOTIŤ PODĽA TÝCHTO KRITÉRIÍ:

1. Vonkajšia forma = 4 body max.
 - čitateľnosť - zreteľné odlíšenie veľkých a malých písmen, diakritické znamienka
 - zreteľné grafické členenie odsekov 1,5 až 2 cm na začiatku riadka

- prepísanie práce zkonceptu do čistopisu za daný časový limit
- čistota textu bez škrtnutia, používať okrúhle zátvorky a preškrtnutie vodorovne
- dodržiavanie okrajov vnútorných i vonkajších, potreba rozdeľovania slov
- dodržiavanie predpísaného rozsahu, menej i viac je nie maximálny počet bodov

2. Vnútoraná forma = 20 bodov max.

OBSAH /max 4 body/

- dodržanie témy - použitie kľúčových slov z názvu
- myšlienkové vyústenie – zakončenie práce, záver /rozprávanie = pointa; výklad = vysvetlenie problému; úvaha = primeranosť vyjadrovania sa žiakov/

KOMPOZÍCIA /max 4 body/

- uplatnenie zodpovedajúceho slohového postupu
- vnútorná stavba, členenie textu do myšlienkových celkov, ich vyváženosť
- nadväznosť a logickosť textu

JAZYK /max. 4 body/

- správne použitie slovných druhov typických pre daný žáner
- morfológická správnosť jazykových prostriedkov – väzba slovíes, pádové koncovky
- syntaktická správnosť jazykových prostriedkov – postavenie prívlastkov, slovosled
- rôznorodosť, variabilnosť – neopakovanie slov, šírka slovnej zásoby

PRAVOPIS /max. 4 body/

4 body 0 – 4 chyby

3 body 5 – 8 chýb

2 body 9 – 12 chýb

1 bod 13 – 16 chýb

0 bodov 17 a viac chýb/poznámka: o rovnakej chybe a interpunkcii a neznámych javoch a rovnosti chýb platí to isté čo pri diktátoch/

ŠTÝL /max. 4 body/

- správna štylizácia viet – zrozumiteľnosť textu ako celku
- tvorivosť – tvorivá lexika
- pútavosť – podanie zaujímavou, pútavou formou, ktorá vyvoláva v čitateľovi zvedavosť

3. Celkový dojem = 4 body max.

- celkové vyznenie práce po jej prvom prečítaní
- práca by nemala obsahovať nelogické názory, protispoločenské názory, protihumánne a neetické názory, názory propagujúce poškodzovanie ľudského zdravia a iné

8. Zameranie diktátov a písomných prác

	Diktáty			Písomné práce	
	počet	zameranie	rozsah	počet	zameranie
6. ročník	4	<ul style="list-style-type: none"> • opakovanie učiva z 5. ročníka • prídavné mená • slovesné spôsoby • opakovanie učiva zo 6. ročníka 	60 –70 plnovýznamových slov	2	<ul style="list-style-type: none"> • statický opis • rozprávanie s využitím priamej reči

Oblasť: Jazyk a komunikácia

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Ročník: šiesty

Počet hodín v ročníku: 4 hodiny týždenne (ŠVP), 1 hodina týždenne (ŠkVP), spolu 165 hodín

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard – žiak vie	Počet hodín	Prierezové témy
Opakovanie			8	
Zvuková rovina jazyka	dvojbodka, bodkočiarka melódia vety výslovnosť: splývavá výslovnosť priama reč, uvádzacia veta prestávka sila hlasu hlavný slovný prízvuk dôraz pravidlo o rytmickom krátení slabičné a neslabičné predpony	Vymenovať prozodické javy, stručná charakteristika, význam. Samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jazykovej úrovni a skúsenostiam žiaka a dokáže prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie a by mohol aplikovať informácie o melódii a prízvuku. Správne intonovať všetky druhy viet	3	osobnostný a sociálny rozvoj, environmentálna výchova čitateľská gramotnosť
Významová/lexikálna rovina jazyka	slovná zásoba tvorenie slov odvodzovaním prípona slovo tvorný základ základové slovo tvorenie slov skladaním zložené slovo odvodené slová jednovýznamové a viacvýznamové slová	Definovať, čo je slovná zásoba, jadro, okraj, slang, dialekt, hovorové slová, knižné – s uvedením príkladov, hodnotiť slová z hľadiska spisovnosti, charakterizovať miestne nárečia. Vysvetliť význam známych spisovných, nespisovných, slangových, hovorových slov v texte. Žiak si vie správne vybrať jazykovednú príručku na overenie významu slov, pozná typy slovníkov (MSS, KSSJ, PSP), samostatne pracovať so slovníkmi, rozširuje individuálnu slovnú zásobu.	9	environmentálna výchova, dopravná výchova, finančná gramotnosť čitateľská gramotnosť

	<p>neutrálne slová – citovo zafarbené (expresívne) slová slovník: synonymický, pravopisný, výkladový, cudzích slov ustálené slovné spojenia príslovie porekadlo pranostika prirovnanie spisovný jazyk – nárečie</p>			
<p>Tvarová/morfologická rovina jazyka</p>	<p>podstatné mená ohybný slovný druh konkrétne – abstraktné vokatív prídavné mená ohybný slovný druh privlastňovacie: druhové akostné a vzťahové prídavné mená stupňovanie vzor pekný, cudzí, matkin, otcov, páví osobné zámená: základné, privlastňovacie skloňovanie zámen číslovky: základné, radové slovesá- časovanie, zvrtné, nezvrtné plnovýznamové – neplnovýznamové spôsoby oznamovací, rozkazovací, podmieňovací pomocné sloveso byť</p>	<p>Rozlíšiť termíny GK, abstraktné a konkrétne PM s uvedením príkladov, určovanie GK, vzorov, spisovné skloňovanie. Vyhľadať PM v texte, spisovné označenie miest, ulíc, štátov, štátnych príslušníkov, výrobkov, pomenovaní...</p> <p>Vysvetliť a identifikovať akostné a vzťahové prídavné mená a vysvetliť ich funkciu v texte. Vysvetliť a identifikovať zvieracie a privlastňovacie prídavné mená, určiť vzory páví, matkin, otcov a vysvetliť ich funkciu v texte. Použiť zásady pravopisu v príponách vzorov prídavných mien.</p> <p>Vysvetliť a identifikovať zvrtné a nezvrtné slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte, plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte. Vysvetliť a identifikovať jednoduchý a zložený tvar sloviess v texte.</p>	44	<p>multikultúrna výchova, environmentálna výchova, finančná gramotnosť čitateľská gramotnosť</p>

	<p>jednoduchý a zložený slovesný tvar príslovky neohybný slovný druh druhy prísloviak miesta, času, spôsobu, príčiny stupňovanie prísloviak predložky neohybný slovný druh vokalizácia citoslovcia neohybný slovný druh</p>	<p>Identifikovať oznamovací, rozkazovací, podmieňovací spôsob slovesa a chápe jeho funkciu v texte. Vysvetliť a identifikovať určité a neurčité číslovky, vie určiť ich gramatické kategórie. Identifikovať príslovky miesta, času, spôsobu a príčiny a vysvetliť ich funkciu. Vysvetliť funkciu stupňovania prísloviak v texte.</p>		
<p>Skladobná/ syntaktická rovina jazyka</p>	<p>jednoduchá veta vety podľa obsahu: oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia, zvolacia hlavné vetné členy podmet – vyjadrený, nevyjadrený prísudok – slovesný, slovesno-menný zhoda vetné sklady – prisudzovací dvojčlenná veta – úplná, neuplná</p>	<p>Identifikovať podmet a prísudok vo vete, termín prisudzovací sklad. Vymenovať typy podmetu i prísudku s príkladom. Vypísať z vety prisudzovací sklad a graficky ho znázorniť.</p>	6	<p>dopravná výchova, ochrana života a zdravia čitateľská gramotnosť</p>
<p>Sloh</p>	<p>opis pracovného postupu rozprávanie s prvkami opisu osnova</p>	<p>Rozlíšiť, porovnať a vysvetliť pojmy :statický opis, dynamický opis, dokáže identifikovať opisný slohový postup a opis, uvedomuje si rozdiel medzi rozprávaním a opisom, vymenovať útvary opisného</p>	29	<p>mediálna výchova, tvorba projektu,</p>

	<p>odsek úvod, jadro, záver časová postupnosť v rozprávaní hlavná myšlienka, téma kľúčové slová rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba) ústne a písomne vnútorná kompozícia úvod zápleтка vyvrcholenie obrat rozuzlenie statický opis, dynamický opis charakteristika gestikulácia, mimika, postoj diskusia argument, dokazovanie protiargument, dôkaz dialóg, projekt</p>	<p>slohového postupu. Napísať jednoduchý opis, využívať poznatky z lexikológie i morfológie, používať základné korektorské značky. Vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému rozprávanie s využitím priamej (1. osoba, 3.osoba). Identifikovať časti vnútornej kompozície rozprávania (úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie).</p>	<p>finančná gramotnosť čitateľská gramotnosť</p>
--	---	---	---

Literatúra

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard – žiak vie	Počet hodín	Prierezové témy
Poézia	kompozícia literárneho diela verš, strofa bájka, balada báseň, populárna pieseň príslovie porekadlo pranostika	Identifikovať v texte umelecké jazykové prostriedky a vysvetliť ich význam. Identifikovať poéziu ako literárnu formu a básne ako literárne žánre v rámci jednotlivých literárnych textov. Vymenovať znaky poézie. Vyhľadať verš, rým. Analyzovať a interpretovať text. Porovnať populárnu pieseň s ľudovou piesňou z hľadiska obsahu, využitia umeleckých štýlových prostriedkov. Identifikovať a určiť v texte básne, populárnej piesne jazykové prostriedky . Identifikovať text ako baladu, rozlíšiť ľudovú a umelú baladu, určiť kompozície žánru a umeleckých prostriedkov. Určiť idey, tvoriť epiteton.	30	Tvorba projektu a prezentačné schopnosti, dopravná výchova, ochrana života a zdravia, environmentálna výchova, mediálna výchova, finančná gramotnosť čitateľská gramotnosť
Próza	dej, téma rozprávač literárna postava – hlavná, vedľajšia kompozícia literárneho diela nadpis, odsek, kapitola, báj poviedka anekdota spôsob rozprávania ja-rozprávanie – on-rozprávanie kompozícia literárneho diela vnútorná kompozícia literárneho diela úvod zápletká	Odlíšiť prózu od poézie a svoje rozhodnutie zdôvodniť. Vysvetliť pojem dobrodružná literatúra. vysvetliť pojem rozprávač a v texte identifikovať jednotlivé formy rozprávača. Transformovať formy rozprávača – z ja-formy do on-formy a naopak. Sformulovať hlavnú myšlienku prečítaného textu Aplikovať svoje znalosti o literárnej postave (hlavná, vedľajšia) v prečítanom texte a charakterizovať ju z čitateľského hľadiska. Formulovať subjektívne hodnotenie textu. Rozlíšiť reálny základ, sformulovať hlavnú myšlienku, charakterizovať autorský rukopis. Určiť podľa stanovených kritérií poviedku	33	

	vyvrcholenie obrat rozuzlenie			
Dráma a dramatické umenie	dramatizovaný literárny text dialogizovaná forma	Rozlíšiť dramatický a prozaický text, svoje tvrdenie podložiť argumentmi. Čítať text divadelnej hry a zúčastniť sa ako postava na dramatizovanom čítaní textu. Formulovať hlavnú myšlienku dramatického textu.	3	